

Erhvervsministeriet

Att:

Nicoline Stenkjær Laursen – nsa@em.dk

17. februar 2023

Høringsvar vedr. “Green deal Industrial Plan for the Net-Zero Age” (COM (2023) 62 final)

Generelle bemærkninger

De industri- og handelspolitiske linjer i det europæiske og globale samarbejde har været stabile i en lang periode. Det drejede sig om samhandel, så frit som muligt, så multilateralt som muligt og så ville alle både stige med det økonomiske tidevand. Der var problemer og udfordringer (særligt Kinas ageren), men der var en vis politisk konsensus, og fredsdividenden løftede millioner af mennesker ud af fattigdom ved at skabe vækst på globalt plan.

Vi står reelt i en ny geopolitisk situation. Den enorme ”fredsdividende” alle har opnået efter murens fald, og som har medført kæmpe fordele for en lille åben økonomi som den danske, er under voldsomt pres. Ruslands invasion af Ukraine, et stadigt mere selvbevidst Kina og amerikanernes industripolitiske tiltag udgør sammen med de kontinuerlige kriser (Corona, inflation og energi) en udfordring som der er behov for at besvare med noget andet og mere end det, som vi hidtil har fokuseret på. Et udpræget nedbrud af det multilaterale globale handelssystem, sikkerhedsliggørelsen og regionaliseringen af verdensøkonomien er en realitet – og der er behov for nye svar på de nye udfordringer - også fra dansk side. Vi skal ikke være naive, men heller ikke grundlæggende undergrave det, som vi i Danmark i høj grad lever af.

Dansk Erhverv støtter grundlæggende og overordnet set de punkter i meddelelsen der drejer sig om byrdelettelser, forudsigelighed og simplificeringen af rammevilkår. Det samme gælder for tanker om at udvikle de nødvendige kvalifikationer (skills) og brugen af de handelsdefensive instrumenter og flere handelsaftaler m.v. Adgangen til tilstrækkelig finansiering (faster access to sufficient funding) er en mere sammensat størrelse, hvor der både er fordele og ulemper ift. til den foreslåede vej frem.

I Dansk Erhverv mangler vi dog fokus på forudsætningen for en grøn industri, som er resilient overfor kriser og hvor omstillingen sker omkostningseffektivt: energieffektivitet og elektrificering. Energieffektivitet er ”first fuel” i den grønne omstilling. Det hænger tæt sammen med elektrificeringen af den europæiske industri, som er den mest energieffektive vej til CO₂-neutralitet. I Danmark er det muligt at elektrificere 92 % af industrien og derfor bør det være muligt for hovedparten af EU’s industri. Forudsætningen for en energi- og omkostningseffektiv industri er også en øget sektorintegration, som gør det muligt at udnytte fx overskudsvarme.

Danmark og dansk erhvervsliv står i en ny situation, som kræver nye svar. Hverken politisk eller praktisk kan vi holde fast i ”business as usual”. De korrektioner, der kan være behov for, skal være proportionale med de udfordringer vi står overfor. Vi skal være meget forsigtige med ikke at overkorrigere og forfalde til protektionisme, som vil være dybt skadelig for dansk økonomi. Der er behov for at EU kommer op i et højere tempo, som sikrer et endnu bedre investeringsmiljø og

rammevilkår, der sparker meget mere til udviklingen af fx grønne teknologier. Det går simpelthen for langsomt lige nu.

Specifikke bemærkninger

Side 2 (næstsidste afsnit):

Dansk Erhverv støtter, at der fokuseres på at undgå fragmentering af det indre marked. Det er dog meget uklart, hvor præcist de fælles strategiske prioriteter og den fælles behovsvurdering for investeringer er definerede og følgende, i hvilken grad de reelt kan tjene til at forhindre fragmentering.

Side 3. (tredjesidste afsnit):

Dansk Erhverv kan støtte at der gennemføres et konkurrenceevnecheck (competitiveness check) på al ny regulering for at sikre, at ny lovgivning er proportional og at unødvendige byrder undgås.

Side 3-4. (sidste afsnit side 3 og øverst side 4):

Dansk Erhverv støtter at der indføres en mere enkel regulatorisk ramme for produkter, der er afgørende for den grønne omstilling. Definitionen af de produkter er i sagens natur afgørende. Det er vigtigt at den regulatoriske lettelse ikke kun omfatter de sektorer der er nævnt i dokumentet, men også kan udstrække sig til andre der er vigtige for den grønne omstilling – eksempelvis biosolutions, som ikke er nævnt.

Som der fremgår af fodnote 4, så udestår denne definition – både for så vidt angår de sektorer der vil være omfattet af byrdelettelser og de der vil kunne modtage en øget grad af statsstøtte under de midlertidige kriserammebestemmelser (Temporary Crisis Framework for State Aid). Det er naturligvis af afgørende strategisk interesse at danske styrkepositioner indenfor den grønne omstilling er inkluderet i de kommende europæiske regler. Det fremgår, ligeledes af fodnoten, at *udgangspunktet* er teknologi-neutralitet, men de eksempler der fremhæves, er meget specifikke på konkrete teknologier. Politiske tiltag bør rette sig mod overordnede politiske mål – ikke konkrete teknologier. Markedet kan udfylde de politiske ønsker, hvis de rette rammevilkår er på plads – det skal ikke være det politiske niveau der vælger de teknologiske løsninger.

Side 4. (første punkt):

Som opfølgning på en sektoranalyse skal der identificeres måltal for industriel kapacitet i 2030. Det lyder svært at kombinere denne meget specifikke tilgang med en teknologi-neutral tilgang.

Side 4. (andet punkt):

Dansk Erhverv støtter at der arbejdes på hurtigere tilladelser og en større grad af forudsigelighed, med faste tidsfrister, mere kapacitet til at behandle ansøgninger og en "one-stop-shop" – så man som investor eller stakeholder kan henvende sig ét sted.

Side 4. (afsnit 4):

Der lægges op til strategiske projekter der skal styrke europæiske forsyningskæder – med flere lande som deltagere. Disse skal have adgang til hurtigere tilladelser og både national og EU-finansiering. Det er uklart hvad der konkret menes og om dette tiltag er tænkt som en ny slags IPCEI

eller en ny type projekt. Uden nærmere definition kan vi ikke vurdere om det vil være hensigtsmæssigt eller ej.

Side 4 (sidste punkt)

Dansk Erhverv kan støtte at der hurtigst muligt udarbejdes standarder der kan facilitere den grønne omstilling via kerneteknologier. Disse skal være markedsdrevne og altid med deltagelse fra stakeholderne.

Side 5 (første afsnit)

Dansk Erhverv kan støtte at muligheder for at bruge regulatoriske sandkasser (regulatory sandboxes) udvides.

Side 5 (afsnit 2)

Dansk Erhverv er enige med Kommissionen i, at der er et stort potentiale til at drive den grønne omstilling via offentlige udbud. En af de store udfordringer lige nu ift. bæredygtige offentlige indkøb er at finde data og omsætte politiske ambitioner til handling. Ved at udvikle bæredygtigheds-karakteristika og mulige kriterier kan Kommissionen være med til at omsætte planer til konkrete bæredygtige udbud. Det vil samtidig give virksomhederne noget af den vished, som de har brug for.

Side 6, (øverste afsnit)

Dansk Erhverv støtter at Kommissionen fremsætter et lovforslag om kritiske råmaterialer (Critical Raw Materials Act), som den beskrives i denne meddelelse.

Side 6, (andet afsnit)

Dansk Erhverv støtter ikke Kommissionens tanker omkring en elmarkedsreform. Kommissionens konsultation (der netop er afsluttet) dækker en lang liste af mulige forslag. Mange af disse forslag vil have voldsomme negative konsekvenser for elmarkedet og vil resultere i en "de facto" tilbage-rulning af det liberaliserede elmarked. Det vil resultere i højere elpriser, forvride markedet og reducere incitamenterne til investeringer i vedvarende energi.

I stedet for at forvride det nuværende elmarked, foreslår Dansk Erhverv at Kommissionen fokuserer på at forbedre og bygge videre på det nuværende og grundlæggende velfungerende markedsdesign.

Det skal sikres, at det europæiske elektricitetsmarked bevæger sig mod en mere granulær geografisk prissætning. Det vil indebære bedre opdeling i mere retvisende budzoner, hvor markedspriserne mere præcist afspejler de faktiske omkostninger og øge incitamentet til en omkostningseffektiv udbygning af elnettet.

Der bør endvidere ske en styrkelse af markedet for PPA'er (Power Purchasing Agreements) og i det hele taget af markedet for længerevarende kontrakter. Dette vil indebære fordele for både forbrugere og VE-udviklere, fordi sådanne kontrakter beskytter mod stigende priser og sikrer stabile forhold for nye investeringer. Det er dog vigtigt, at styrkelsen af markedet for PPA'er og længerevarende kontrakter sker via markedskonforme tiltag, der bygger på, at kontrakterne skal udbydes

og indgås på frivillig basis samt på rene markedsvilkår. Markedet kan eksempelvis styrkes ved oprettelse af en markedsportal for længerevarende kontrakter, der kan sikre overblik over, hvad markedet udbyder på et givent tidspunkt. Desuden bør det overvejes, om det skal tillades, at udbydere af længerevarende kontrakter, kan kræve længere bindingsperioder af deres kunder.

Endeligt bør der fjernes administrative byrder og sikres en hurtigere proces for tilladelser til VE-anlæg og net-infrastruktur, så man kan opnå en hurtigere udrulning af de projekter, der er nødvendige for den grønne omstilling.

Side 6, (Afsnit 2)

Dansk Erhverv støtter at der sikres en højere grad af genanvendelighed – blandt andet gennem de kommende regler for økodesign (Ecodesign for Sustainable Products Regulation).

Side 7, (Afsnit 1)

Dansk Erhverv støtter at der foretages udvidede investeringer i den infrastruktur der er nødvendig for at sikre den grønne omstilling – nationalt og på tværs af Europa - både via TEN-E og TEN-T. En del af dette omfattes også af AFIR (Alternative Fuels Infrastructure Regulation) som ligeledes overordnet støttes af Dansk Erhverv.

Side 7 (afsnit 2):

Dansk Erhverv støtter som udgangspunkt ikke produktionsmål – særligt ikke i lyset af den teknologi-neutralitet som bør gælde som udgangspunkt og som Kommissionen også henviser til i side 4, fodnote 4.

Side 8, (afsnit 2):

Dansk Erhverv noterer sig med nogen bekymring, at der henvises til at man i statsstøtten skal bevæge sig væk fra forskning, innovation og udrulning af vedvarende energi og den tilhørende infrastruktur, for i større grad at fokusere på produktionskapacitet (via måltal for den konkrete produktion i konkrete sektorer).

Side 8, (afsnit 3):

Dansk Erhverv lægger stor vægt på, at der ikke skabes fragmentering i det indre marked på baggrund af den foreslåede massive udvidelse af mulighederne for at give national statsstøtte.

Side 8-9, (punkt 1-5):

Dansk Erhverv støtter som udgangspunkt en midlertidig, målrettet og proportional udvidelse af mulighederne for at give national statsstøtte under Temporary Crisis and Transition Framework (TCTF) indtil udgangen af 2025. På trods af de gentagne henvisninger til risikoen for fragmentering af det indre marked og et statsstøtteræs mellem medlemsstaterne – er der ingen steder i meddelelsen nogle konkrete henvisninger til hvordan dette i praksis kan undgås. For så vidt angår de konkrete foreslåede tiltag, har Dansk Erhverv på nuværende tidspunkt følgende betragtninger:

Punkt 1: Tiltagene simplificerer som udgangspunkt processerne for statsstøtte og den hastighed og fleksibilitet med hvilke disse kan uddeles. Dette er i den givne situation nødvendigt, om end

tiltagene naturligvis skal overholde de generelle principper om at være midlertidige, målrettede og proportionale.

Punkt 2: Der lægges op til en nemmere og hurtigere metode for tildeling af statsstøtte ved at bruge standardprocenter for investeringsomkostninger, hvilket kan støttes af Dansk Erhverv. For så vidt angår mere fleksible (højere) lofter for støtte pr. modtager henviser vi igen til de overordnede principper som altid bør følge statsstøtte.

Punkt 3: Udvidet adgang til at støtte modtagere mere end under de normale regler, hvis det skal "matche" støtte som gives til projekter udenfor EU. Dette kan desværre være nødvendigt, men synes at være en direkte invitation til en statsstøtteræs med tredjelande og indebære en betydelig risiko for fragmentering i det indre marked. Der lægges op til at der skal skeles til proportionaliteten, men hvordan man gør det, samtidigt med at man aktivt matcher statsstøtte fra tredjelande, er ikke klart.

Punkt 4: Mere målrettet støtte til nye produktionsprojekter in strategiske værdikæder, der tager hensyn til global finansieringsmangel. Dette er ikke klart defineret og derfor svært at vurdere hensigtsmæssigheden af.

(Tekst under punkt 4): Der lægges op til, at den støtte som beskrives i punkterne 1-4 ikke alene kan falde som direkte støttebeløb, men også som skattebegunstigelser (tax benefits). Der skal på samme tid tages hensyn til risikoen for, at virksomheder flytter ud af EU for at opnå statsstøtte og risikoen for, at virksomheder flytter mellem lande indenfor EU. Der er ikke nogen konkret løsning på, hvordan man sikrer disse to modsatrettede hensyn – andet end en henvisning til en fælles plan fra Kommissionen, som medlemsstaterne *kan* bruge.

Kommissionen vil fortsat godkende statsstøtte hurtigt (median-tiden for godkendelse er 19 dage). Dansk Erhverv støtter, at eventuelle statsstøttemidler tildeles hurtigt – forsinkelser og unødigt bureaukrati hjælper ingen, uanset hvad man måtte synes om den konkrete statsstøtte i sammenhængen.

Punkt 5: Den generelle gruppefritagelsesforordning for "green deal" skal ligeledes udvides, så medlemsstaterne i flere tilfælde slet ikke skal bede om konkret tilladelse til at give statsstøtte. Lofterne for denne støtte og anvendelsesområdet foreslås udvidet. I det omfang at der er brug for statsstøtte bør denne tildeles med så få administrative byrder som muligt. Det tillader en udvidelse af den generelle gruppefritagelsesforordning og dette kan Dansk Erhverv støtte. Det er dog uklart hvordan et internt statsstøtteræs og forvridninger i det indre marked undgås i en situation, hvor medlemsstaterne ikke skal notificere deres statsstøtte til Kommissionen.

Side 9 (nederste afsnit)

Important Projects of Common European Interest (IPCEI) foreslås også revideret. Dansk Erhverv vurderer, at en del af de større IPCEI reelt er gennemført med en meget lav grad af gennemsigthed og primært til fordel for nogle få store virksomheder i nogle få store medlemsstater. Det hilses derfor velkomment at Kommissionen lægger op til, at der skal være en "code of good

practices”, der kan skabe mere gennemsigtighed og at det sikres, at også små og mellemstore virksomheder kan få adgang til at deltage i sådanne projekter.

Side 10-14 (punkt 2.2.2 – EU-funding)

Dansk Erhverv noterer sig med tilfredshed, at de midler, der tilvejebringes på fælleseuropæisk niveau, består af eksisterende midler – således at der som udgangspunkt ikke optages ny fælles gæld. Der trækkes særligt på ubrugte midler under REPOWEREU. Der fokuseres på etablering af one-stop-shops, skattefritagelser (tax breaks) og kompetencer (skills). Dette kan som udgangspunkt støttes af Dansk Erhverv, omend selektive skattefritagelser ikke må lede til konkurrenceforvridning internt i EU.

Det hentes også midler til et større udbud på produktion af vedvarende hydrogen i efteråret 2023. Disse hentes i Innovationsfonden (Innovation Fund) via ETS-systemet og dette kan som udgangspunkt støttes af Dansk Erhverv. Dansk Erhverv noterer sig, at Kommissionen vurderer at der fortsat, som følge af ETS-systemet vil være tilstrækkelige midler (egne ressourcer) til at tilbagebetale den gæld der er optaget som følge af Next Generation EU (NGEU).

På mellemlang sigt lægges der op til at etablere en Europæisk Suverænitetsfond. Dette støttes ikke som udgangspunkt af Dansk Erhverv. Det skal under alle omstændigheder sikres, at de ubrugte midler, der findes i systemet, benyttes først.

Side 14-17 (2.3. Enhancing Skills):

Dansk Erhverv støtter overordnet at der sættes ind for at sikre de nødvendige kompetencer til at gennemføre den grønne omstilling.

Særligt ift. den foreslåede ”fast track”-ordning for anerkendelse af de nødvendige kvalifikationer er Dansk Erhverv positiv. Det er også hensigtsmæssigt at Kommissionen fokuserer på ”skills-first” og muligheder for at tiltrække talenter fra tredjelande via EU Talent Pool og anerkendelse af kvalifikationer for disse talenter fra tredjelande.

Udover det allerede foreslåede, så ønsker Dansk Erhverv at der også fokuseres på, at de nødvendige kompetencer til at lave grønne offentlige indkøb er til stede. Med den massive volumen på 14 % af de europæiske BNP, der bliver brugt på dette område, er det afgørende at man reelt i det offentlige system har kompetencerne til at gennemføre de offentlige indkøb, der kan hjælpe den grønne omstilling på vej.

Side 18 (andet afsnit):

Dansk Erhverv understreger at Kommissionen bør holde fast på den tilgang der lægges for dagen i andet afsnit. Handelsåbenhed er afgørende for Europas konkurrenceevne. Europa skal ikke kun handle med sig selv og kan ikke skaffe det nødvendige, hvis vi lukker os inde.

Side 18 (Tredje og fjerde afsnit):

Dansk Erhvervs støtter en reform af, men vigtigst en reetablering af WTO-systemet. Dansk Erhverv ser det desuden som afgørende at EU indgår flere frihandelsaftaler med tredjelande – det

skaber både direkte værdi og kan spille en væsentlig rolle ift. at diversificere og sikre vores forsyningskæder.

Side 18, (femte og sjette afsnit):

Dansk Erhverv støtter et stærkt samarbejde med relevante tredjelande og følgende den EU-US Task Force on the Inflation Reduction Act, der er nedsat og hele Tech&Trade-samarbejdet med USA, som sådan. Det er også positivt at der arbejdes med Global Gateway, der kan knytte en række økonomier tættere til EU, men den reelle finansiering af et sådant program synes fortsat noget uklart.

Side 19, (Punkt 3):

Dansk Erhverv støtter at der også på europæiske basis udvikles en eksportkredit strategi.

Side 19, (andet, tredje, fjerde og sjette afsnit):

Dansk Erhverv støtter at man tager de relevante instrumenter i brug for at undgå forvridende statsstøtte og dumping fra tredjelande. Dette gælder både de handelsdefensive instrumenter (TDI), reglerne om forvridende statsstøtte, der netop er trådt i kraft 12. januar 2023, Anti-coercion og FDI-screeningsreglerne.

Side 19, (femte afsnit):

Det er Dansk Erhvervs principielle holdning at offentlige udbud ikke skal lukkes for tredjelande, medmindre de statsstøtter eller dumper ulovligt – hvilket allerede er adresseret i de regler der netop er trådt i kraft for forvridende statsstøtte.

Afsluttende bemærkninger:

Hos Dansk Erhverv er vi af den holdning, at danske og europæiske virksomheder bliver konkurrencedygtige ved at der sikres gode rammevilkår, et velfungerende indre marked og ved at man benyttes de almindelige handelsdefensive instrumenter, FDI-screening, CBAM, reglerne om Distortive Foreign Subsidies og flere lignende initiativer. Dette udgør et betragteligt beredskab og en passende ramme for handelspolitikken, med meget få undtagelser. Hvis danske og europæiske virksomheder skal blive succesfulde, og også gerne store, så skal der være gode rammevilkår og et stort barrierefrit hjemmemarked, der medfører mulighed for at "scale up". Vi skal ikke efterligne protektionistiske tredjelande og forsøge at statsstøtte os til succes, politisk vælge vindervirksomheder eller tillade enorme industrimonopoler – bedre rammevilkår og konkurrence er nøglen.

Det værende sagt, så står vi i en ny geopolitisk situation og der er brug for at se på de fastlåste industri- og handelspolitiske linjer på en ny måde.

Der er, som så ofte i den internationale handelspolitik, behov for en balanceret løsning, med konkrete bud på konkrete udfordringer. Der er blandt andet behov for, at vi forholder os konkret til hvem der kan eje infrastrukturen i vores samfund, hvordan vores forsyningskæder ser ud ift. afhængighed af tredjelande og hvordan vi håndterer forvridende statsstøtte fra samme. Samtidigt skal vi holde øje med fragmentering i det indre marked, når der lukkes ned for frihandelen på visse områder eller der deles støttekroner ud.

Vi skal adressere de ting, der reelt truer vores samfund, men ikke smide barnet ud med badevandet. Vi skal sikre proportionale løsninger med klare afgrænsninger. Der skal sættes hegnspele ned omkring de områder der er problematiske, men vi skal ikke lukke os om sig selv – hverken i

Europa eller i Danmark. Danmark og Europa skal generelt være "Open for Business", selvom vi i den givne situation har behov for at sikre, støtte og beskytte særlige ting i vores samfund mod en u hensigtsmæssig påvirkning eller forvridning fra tredjelande.

Med venlig hilsen og vi står til rådighed, hvis der skulle være opklarende spørgsmål.

Lasse Hamilton Heidemann.
EU- og International Chef,
Dansk Erhverv.